

DX-STUNDEN

AROS DX CLUB VÄSTERÅS

Nr 56

1991-08-09

Sida 1

KALENDERN

- 27/8 Stoppdatum för Stunden
57
- 13/9 Senaste dag att skicka
in anmälningsavgift
till NM och SM 1992. Se
sista sid.
- 15/9 Klubbmöte hemma hos
Rolf Berglund.
Val till riksdagen.
- 24/9 Stoppdatum för Stunden
58
- 4-6/10 Nordiska Mästerskapen
Svenska mästerskapen.
- 20/10 Oktobers klubbmöte.

KALLELSE

Alla medlemmar av ADXC är
hjärtligt välkomna till Rolf
Berglund på Högloftsvägen 1,
den 15/9 kl 18.00.
Detta är ju också datumet för
val till riksdag m.m. så
rösta först kom på möte se'n.
Punkter på mötets dagordning
är: DX-Parlamentet, Nordiska
mästerskapen, allmänna
spörsmål samt kaffe.
Om du kommer på mötet kan du
ringa till RB som har tel nr
021/355869 nå'n dag innan.

INNEHÅLL

- Protokoll från Maj-mötet
sid 3
- Rapport från DX-Parlamentet
sid 4
- QSL-Cupen
sid 6
- Besök på
Radiomuseet i Motala
sid 9
- European DX Councils möte
sid 12
- Tropikbandsland
sid 16
- Italiensk DX-tävling
sid 17
- Den första radiosändningen
sid 18
- Klubbmästerskapet '91
sid 19

Sid 2

DX-STUNDEN är AROS DX CLUBS medlemstidning, som utkommer med ca 9 nr/år. Medlemsavgift i ADXC, 25 kronor för resten av 1991, kan inbetalas på klubbens postgiro 12 67 72-3.

STOPPDATUM: näst sista tisdagen i månaden, dock ej maj och juli då det ej utkommer någon DX-STUNDEN.

EFTERTRYCK: tillåtes om källan anges.

HUVUDREDAKTÖR: Rolf Berglund

Högloftsvägen 1, 1tr

724 80 VÄSTERÅS

tel 021-355869 arb 021-322540

telefax 021-112490 R Berglund avd BAP

*****
SPALTREDAKTÖRER

SMÅTT & GÅTT: Magnus Jespersen, Regementsg.22, 723 45 V-ÅS
 tel 021-180505 arb 021-323628

EE-NEWS och KLIPPT: Mikael Sjöberg, Stureg.12A^{II}, 752 23 UPPSALA
 tel 018-117302

ALLMÄN REDAKTÖR: Jacques de Laval, Trattbälgarg. 4, 723 53 V-ÅS
 tel 021-135716 arb 021-325319

LOGGAT: Bernt-Ivan Holmberg, Valsätra Pl.3120,
 730 75 MÖKLINTA
 tel 0224-80197

QSL-CUPEN: Lennart Weirell, Ringduveg. 38, 724 70 VÄSTERÅS
 tel 021-357343 arb 021-328165

*****

Australiensisk DX-ing - En fara för hobbyn?

Många av Australiens DX-are har tydligen som sin främsta uppgift att få så många frekvenser och stationer (läs sändarorter) som möjligt verifierade. Från majnumret av ADXN (Australian DX News) har jag tagit ett bidrag till Shortwave Report (deras motsvarighet till QSL-Posten i EA) som jag tycker är ett skrämmande exempel på hur en del utövar DX-ing.

"MAURICE BRENFREDJ St James NWS (ICF-2001D, IC-R71A, ATS-803A) QSLs: RA-Brandon (AUS) 11880: RA-Carnarvon (AUS) 17630: RA-Darwin (AUS) 13605 & 17750: RA-Shepparton (AUS) 15465: R.Moscow via Cuba (CUB) 4765: HCJB (EQA) 15270: RFI (F) 15155: DX Asia-waves via KSDA (GUM) 11980: Kol Israel (ISR) 11605: RAI Rome (I) 9710 11800 & 21840: R.Moscow via Prunze (URS) 15535 17645 17755 & 21820: R.Luxembourg (LUX) 15350: ZLXA Levin (NZL) 3935: R.Moscow via Kenga (URS) 11835: R.Moscow via Khabarovsk (URS) 7195 7245 9675 & 9810: RM via Petro-pavlovsk-Kamchatsky (URS) 5940 5950 5960 7160 7260 & 9895: RM via Vladivostok (URS) 4810 6145 & 15160: RM via Kazan (URS) 15345 & 17660: RM via Leningrad (URS) 11850 13690 21550 & 21765: RM via Monche-gorsk (URS) 5930: RM via Moscow (URS) 11870 13705 & 15475: RM via Sverdlovsk (URS) 11940 15110 & 15340: RM via Tula (URS) 17615: RM via Zhigulyovsk (URS) 17735 & 21840: RM via Dushanbe (URS)

17840: RM via Ivano-Frankovsk (URS) 15530: RM via Kiev (URS) 9470 17745: RM via Sim-feropol (URS) 21460 & 21755: WYFR (USA) 13695.

Här framgår att denne DX-are fått t.ex. ett otal QSL från Radio Moskva, inte mindre än 15 stationer med 37 frekvenser (+ RM via Cuba) och ingen av dessa är lokala sändningar, utan standard RM-sändningar. En av de största "bovarna" i sammanhanget är nog Bob Padula, vice ordförande i ARDXC och en av eldsjälarna inom australiensisk DX-ing, som toppar deras QSL-stege med 6544(!) QSL från 729 stationer.

Detta tycker jag verkar vara en bidragande orsak till att fler och fler stationer ändrar sin QSL-policy eller helt slutar verifiera. Jag hoppas svenska DX-are har bättre förståelse för stationernas kostnader att hålla med sin QSL-service, och mer resonerar som en annan australiensare, Alex Wellner, som i samma nummer av ADXN skrev: "I go for quality - once I've verified a country, I try for another one, not for lots of QSL". Detta är väl också en ytterlighet, den så kallade land-jägartypen, men hellre det, för det kan ju inte vara DX-ingen till gagn att rapport-era alla sändarorter som finns t.ex i Sov-jetunionen eller Kina.

Lennart Weirell

MÅNADSMÖTE

Plats: Hos Lennart på Ringduvegatan
 Tid: 18:00 SNT
 Närvarande medlemmar: Rolf Berglund
 Bernt-Ivan Holmberg
 Magnus Jespersion (sekr)
 Markku Kivioja
 Mikael Sjöberg
 Lennart Weirell (ordf)

§ 1 MÖTETS ÖPPNANDE

Ordföranden förklarade mötet öppnat.

§ 2 DELTAGARE I DX-PARLAMENTET

Bernt-Ivan, Lennart, Markku och Rolf åker till DX-Parlamentet. Den förstnämnde kör. Preliminär avresa vid lunchtid den 7.6.

§ 3 KLUBBENS REPRESENTANT PÅ DX-PARLAMENTET

Markku valdes att representera ADXC på Parlamentet.

§ 4 MOTIONER OCH PROPOSITIONER TILL ÅRETS PARLAMENT

Klubben kommer att inta följande hållning gentemot de motioner och propositioner som kommer att behandlas på Parlamentet:

Motion A: Ändring vid val av styrelse.	AVSLÅS
Motion B: Ändring vid val av styrelse.	AVSLÅS
Motion C: Principer för land- och stationsräkning.	AVSLÅS
Motion D: DX-Köps leveranstider.	BIFALLES
Prop 1 : Om stationskommitté.	BIFALLES
Prop 2 : DX-databas.	BIFALLES
Prop 3 : Avgifter för verksamhetsåret	BIFALLES
Prop 4 : Utgivningsplan för EA.	BIFALLES
Prop 5 : Utgivningsplan för Stredak.	BIFALLES
Prop 6 : Överföring till SDXF-fonden.	BIFALLES
Prop 7 : Budget för 91-94.	BIFALLES

§ 5 DX-STUNDEN

Posten har givit Rolf rätt i fråga om sättet att lämna in föreningsbrev. Rolf passade på tillfället att klaga på att dessa föreningsbrev ofta tar ännu längre tid att distribuera än vad Posten utlovar. Vad sägs om 4 (!) dagar för ett brev mellan Västerås och Hallstahammar?

ALLA som får Stunden senare än torsdagar fortsättningsvis bör höra av sig till Rolf på ett eller annat sätt så att vi kan följa upp detta.

§ 6 NÄSTA MÖTE

Söndagen den 15 september kl 18:00 hos Rolf.

§ 7 MÖTETS AVSLUTANDE

Ordföranden förklarade mötet avslutat.

DX-PARLAMENTET 1991

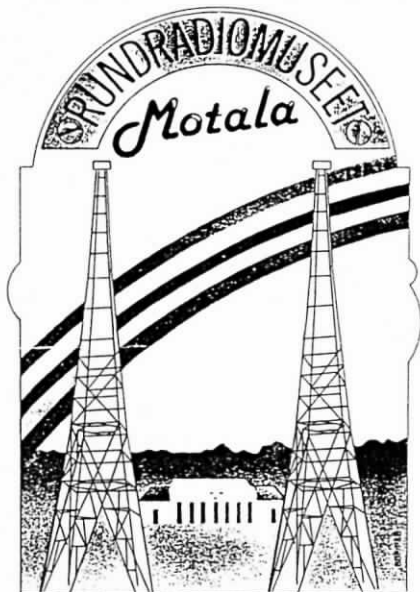
Så har då det årliga DX-Parlamentet hållits. Denna gång var det Halmstads Kortvägsklubb som stod som arrangör och man hade valt att förlägga arrangemanget på Nissaströms Kursgård, 7 - 9 juni.

Men nu skall vi inte gå händelserna i förväg, utan ta det från början.

Vi var 4 ADXCare som bestämt oss för att bevista DX-P detta år. BIH ställde upp med sin bil och vid 9-tiden på fredagsmorgonen passerade han Västerås, plockade upp RB och undertecknad och sedan svängde han in till Hallstahammar och tog upp den återstående passageraren MKH. Färden gick via Örebro, Motala, Jönköping till Nissaström och medan BIH rattade bilen så rattade de övriga tre på sina medhavda radioapparater för att eventuellt göra några nya närradiologgningar. Tyvärr så hade flera stationer bara den svårrapporterbara tonen eller sin stationsmelodi så det blev inte så många rapporter som vi hade hoppats på. Själv rapporterade jag Mjölby och Gislaved och RB tog bl.a. Jönköping och Mullsjö.

Vi gjorde ett planerat stopp i Motala för att besöka Motala Rundradiomuseum, varifrån man sände radioprogram 1927-1962 och då man kunde höra det berömda anropet "Stockholm-Motala". Förutom viss gammal Motalautrustning finns det annan utrustning från andra stationer och annat som har med radio att göra. Det finns också en amatörradiostations där, SK5SM.

Efter lunch i Vadstena fortsatte så färden söderut och vi kom fram vid 4-tiden till Nissaström där Christer Brunström och Leif Blomquist tog emot och fördelade ut rummen. En del DX-are hade redan kommit, bl.a. våra vänner från Åland och det finska fastlandet. Vid 18-tiden hade de flesta kommit och man kunde snabbt konstatera att majoriteten av de församlade var gamla "parlamentsrävar". Man får väl själv räkna sig dit eftersom detta var mitt 8:e parlament.

Kvällens enda schemalagda övning var hearing med SDXF-styrelsen, som mest kom att handla om rekryteringsfrågor.

Lördag förmiddag var det som brukligt dags för DX-Parlamentets stora punkt: SDXFs Årsmöte. Rolf Lind fick än en gång förtroendet att leda förhandlingarna, som flöt smidigt tills det var dags för val av ny styrelse. Flera poster var vakanta, så mötet ajournerades och valbered-

are RB fick göra en sista insats och till slut så fanns ett namnförslag till varje post. Den nya styrelsen fick följande sammansättning: Göran Eriksson ordförande, Magnus Nilsson vice ordförande, Bengt Svensson kassör, Pär Mattisson huvudredaktör, Magnus Liljeqvist försäljningschef, Leif Blomquist DX-ombudsman, Stig Granfeldt informationschef.

Eftermiddagens tipspromenad var i den kuperade terrängen utanför kursgården. Frågorna var inte helt lätta, så det blev en gissningstävling till stora delar. Undertecknad gissade så bra att det blev en pärm i pris.

Seths Satellitcentrum, Halmstad monterade upp en parabol på gräsmattan utanför kursgården och demonstrerade satellitmottagningsteknik, men det verkade vara dåligt intresse hos de församlade DX-arna för denna teknik med de väldigt korta vågorna. Det skall vara long wires och bävvar som antenner, inga små discar som man placerar ut på verandan eller balkongen. Och sen ljudet, störningsfritt! Nej, knaster från atmosfäriska urladdningar och störande stationer på samma frekvens mm skall det vara.

Christer Brunström, som är redaktör för DX-Fliateli i EA berättade om en del av sina radiofrimärken och för en filatelist som undertecknad var ju denna punkt i programmet mycket intressant.

Stationsrepresentanterna, som i år bara var 3: Sonja Persson HCJB, Lars Rooth Vatikanradion och Hugo Wandel DLF, hade en egen punkt i programmet men eftersom EAs redaktionsmöte var förlagt till samma tidpunkt, vet jag inte vad stationsrepresentanterna hade att förtälja.

Den nyligen avgångne ordföranden HeP har varit i Ecuador och från den resan hade han mycket att berätta inte minst om besök på olika radiostationer.

Någon festmiddag som brukligt är fanns inte med på detta parlament. Istället blev det kaffe med pris- och plakettutdelningar.

DLFs lördagssändning var direkt-sänd från Nissaström under Hugos ledning. I en annan lokal på kursgården hade Leif Blomquist riggat upp en radio, så att ett gäng pensionärer, som vi delade kursgården med denna helg, kunde lyssna till DLFs direktsändning.

Lördagskvällen avslutades med DX-Vännernas auktion med diverse prylar från radioapparater till gamla mynt.

Söndag förmiddag kåserade den nyvalde DX-ombudsmannen om en resa han hade gjort till Mexiko.

Samma person hade också varit i kontakt med Halmstad NR och Hylte NR så att dessa svårflirtade stationer skulle verifiera med hjälp av HKVK. Båda stationerna hade också hälsningar i sina program till deltagarna på parlamentet.

Därefter så plockade vi in våra pinaler i bilen och drog norrut samma väg som vi kommit.

Om man skall göra en jämförelse med tidigare parlament så tycker jag att detta höll god klass men det kom inte upp i klass med DX-P90 i Västerås.

Parlamentrapportör LWV

QSL-CUPEN

Skriv
eller ring

Lennart Weirell
Ringduvegatan 38
724 70 Västerås
021 - 35 73 43

Hej!

Så var det dags för slutredovisningen av våromgången -91 i QSL-Cupen. Segrare än en gång blev LHU, som därmed har vunnit 3 gånger i QSL-Cupen och har därmed flest segrar i QSL-Cupens historia. GRATTIS!

EUROPA

AZORERNA

RC de Angra-909 k LHU

Årets QSL-station 1990.

DIPLOMA

Radio Club de Angra

(oi hoje homenageada como

A ESTACAO QSL DO ANO 1990

pelos DX pessoal da Suecia como uma prova de nossa admiração de vossa boa vontade de verificar os relatorios de ouvintes para bem do hobby dos DX.

Göteborg de 20 febrero de 1991
SVERIGES DX-KORSHIND
Lennart Weirell

DANMARK

R Lotus-87600 b DO

NORGE

Sarpsborgs NR-106500 b DO

SOVJETUNIONEN

R Tallin-1035 k RB

STORBRIANNIEN

BBC Norfolk-855 LHU

BBC Cambridgeshire-1026 ste d RB

SVERIGE

Jönköpings NR-98500 b RB

Alingsås NR-98600 k b RB

Norrtälje NR-103700 k LHU
(Lt Tapper vid F16 f.d. v/s på
Norrtälje NR fixade QSlet åt
Lars från den nye v/s-en.)

TYSKLAND

R Sachsen Anhalt-? b d RB

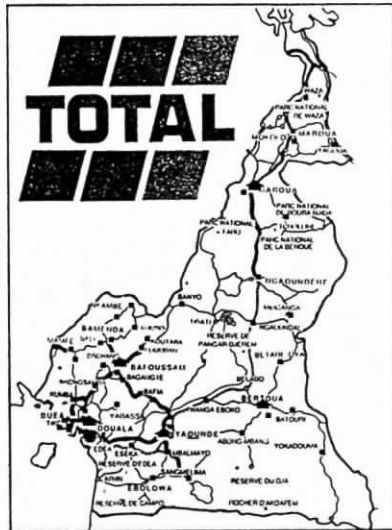
AFRIKA

BENIN

R Parakou-5025 b RB

KAMERUN

R Buea-3970 stc b RB

**CARTE ROUTIÈRE
ET TOURISTIQUE
DU CAMEROUN**

- Direction Générale
- ◆ Districts
- Stations Services
- Zone de grand tourisme

TOTAL-CAMEROUN
fait toujours plus et mieux

ASIEN

HONG KONG

BBC/FERS-7160 k LHU RB

KINA

Jiangxi PBS-729 k LHU

Hubei PBS-774 k LHU

Anhui PBS-936 k LHU

Tianjing PBS-1071 k LHU

Guangxi PBS-1224 k LHU

Ningbo PBS-1323 k LHU

(Alla via Beijing)

PACIFIC

AUSTRALIEN

RA/Carnarvon-17630 k RB

NORDAMERIKA

CANADA

CBV Quebec PQ-980 k LHU

CFRX Toronto ON-6070 k DO

USA

WHN/WEVD New York NY-1050 k LHU

WEVD New York NY-1050 k b DO

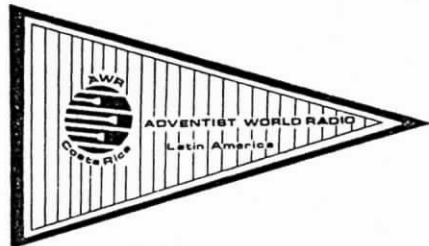
WDEA Ellsworth ME-1370 b DO

KLTC Dickinson ND-1460 b sti LHU

CENTRALAMERIKA

COSTA RICA

AWR/R Lira-9725 k d v LWV

PUERTO RICO

WBMJ San Juan-1190 b LHU

WHYO Salinas-1210 f LHU

SYDAMERIKA

BOLIVIA

La Cruz del Sur-4875 b d DO

BRASILIEN

R Dif Congonhas-4775 b vyk DO

COLOMBIA

RN de Colombia-11792 k LWV

Respuesta de correspondencia / Answer: Realmente su informe de sintoma es muy pr-iso. Excuse por su correspondencia y sintoma. Disculpenos por la demora en el envio del Q.S.L.		
Cordialmente,		
 Juan Carlos Jaramillo Velosa Director Radio Nacional DIRECTOR		
RDAG/ten. Instituto Nacional de Radio y Televisión - INRAVISIÓN - COLOMBIA	50 AÑOS RADIOFUSORA NACIONAL DE COLOMBIA	Nuestra Dirección / Our Address Avenida El Dorado CAN Edificio de Inversión BOGOTÁ (COLOMBIA) SURAMÉRICA

PERU

R Onda Azul-4800 k b LHU

PIRATER

R Nolan-1611 k b DO

Jolly Roger R-6225 b DO

R49-6290 b DO

SLUTSTÄLLNINGEN I CUPEN

- Lars Hedberg (LHU) 205 p
- Dan Olsson (DO) 123 p
- Markku Kivioja (MKH) 112 p
- Rolf Berglund (RB) 70 p
- Lennart Weirell (LWV) 50 p
- Magnus Jespersion (MJT) 41 p
- Peter Lundberg (PL) 34 p
- Bernt-Ivan Holmberg (BIH) 17 p

TÄVLINGSREGLER FÖR QSL-CUPEN

- Tävlingen är öppen för alla medlemmar i ADXC genom att insända rapport om inkomna QSL under tävlingsperioden till tävlingsledaren.
- Endast 1 QSL från varje station (sändaranläggning) per tävlingsperiod.
- Tävlingsperioder: 1/1-30/6, 1/7-31/12.
- Poängberäkning: Varje station erhåller poäng genom att addera landpoäng och effektpoäng enligt nedanstående tabeller:

LandpoängFM- och TV-stationer

1 p för alla stationer utanför Sverige

Övriga stationer

- 0 p Europa utom Spanien, Portugal, Grekland och Malta
- 1 p Länder gränsande till Medelhavet, ej Italien, Jugoslavien, Albanien, Monte Carlo och Frankrike
- 1 p Främre och Mellersta Östern enligt WRTVH
- 2 p Resterande Afrika och Asien
- 3 p Övriga världen

Effektpoäng

- 1 p ≥ 50 kW
- 2 p 6 - 49 kW
- 3 p ≤ 5 kW

Undantag: för svenska FM-stationer samt kortvägspirater ges endast 1 p oavsett effekt

För effektpoäng gäller i första hand uppgift från QSL, sedan WRTVH eller annan säker källa. Om effektoppgift saknas sätts poäng = 1.

- Endast rundradiostationer räknas.
- Tävlingsledaren äger rätt att infordra QSL för stickprovskontroll. För tveksamma QSL: kontakta tävlingsledaren.

MOTALA RUNDRADIOMUSEUM

Här ifrån Motala Rundradiostation sändes radioprogram under åren 1927-1962. Det välkända anropet "Stockholm-Motala..." är för många förknippat med den här stationen. Den har bevarats som exempel på tidig rundradiomiljö och dåtidens sändarteknik. Olika typer av sändare och radiomottagare belyser rundradions utveckling under 1900-talet.

1906 Amerikanaren Lee de Forest fick patent på ett radiorör med tre elektroder, den så kallade audionen. Det var en uppfinning, som gjorde det möjligt att utveckla både radio och televisionen. Den första kända utsändningen av tal och musik via radiovågor ägde rum samma år i dec. utanför New York, det var svensk-ättlingen Ernst Alexandersson och amerikanaren R A Fessenden, som sände tal och violinmusik till några bekanta, som fått låna dåtidens enkla mottagare. Man experimenterade lite varstans i världen, i USA byggde man både sändare och mottagare, men första världskriget hindrade i viss mån utvecklingen.

1919 byggdes en sändare i Utrecht i Holland och den anses vara den första i som i Europa sände regelbundna program. Men vi var väl framme i Sverige också, samma år gjordes en trådlös överföring av tal och musik från Vaxholm radio till en grupp journalister i Stockholm.

1922 De första egentliga provsändn. började från Telegrafverkets Undervisningsanstalt, ungefär samtidigt startade Svenska Radiobolaget sina provsändningar från Alströmmergatan i Stockholm. Det engelska ordet "broadcasting" ersattes med "rundradio" efter en pristävling i pressen.

1924 Den svenska riksdagen beslöt att undradioverksamheten skulle ordnas så, att Telegrafverket tog hand om allt tekniska och nybildade AB Radiotjänst köpte programverksamheterna. Det hela skulle finansieras genom licenser.

1925 Den 1 januari 1925 började den svenska rundradion att arbeta under mer ordnade förhållanden. Telegrafverket hade då halvkilowattsändare i gång i Stockholm, Göteborg och Malmö.

1 Intresset för rundradio hade ökat starkt och i början av 1920-talet hade ett flertal klubbar bildats, som köpt eller byggt sändare och sånt egna lokalprogram och från och med 1925 även riksprogrammet. De flesta av dessa sändare är borta men museet har lyckats få tag i en av de allra äldsta, byggd i Karlstad 1922.

2 Den ersattes 1925 av en större. Dess viktigaste del står här.

3 En av radiotelegrafisändarna i Karlsborg försågs 1926 med modulatorenhet för rundradio och den sände riksprogrammet i ungefär ett år. Denna sändare är en av museets rariteter, byggd med marmorplattor och träpaneler.

4 Vår första rikssändare är Motalas 30 kW långvågssändare. Från början tog den upp hela detta rum. Enheterna är nu flyttade närmare varandra för att ge plats åt övriga utställningsdelar. Sändaren togs i drift 1927 och då hördes första gången anropet "Stockholm-Motala". Den var på sin tid en av de största sändarna i Europa. De stora sändarrören vattenkyls för att kunna fungera. Vattnet "regnar" till och från apparaturen för att undvika elektrisk överledning. Från karen under rören leddes vattnet till en kyl dam utanför huset. Sändaren var byggd helt öppen bara med ett skyddsräcke mellan personalen och livsfarliga spänningar.

5 Den stora 150 KW sändaren, färdig 1935. Redan när man planerade 30 KW sändaren, insåg man, att den snart måste ersättas av en större. Kapprustningen i etern hade börjat på allvar. Stationshuset byggdes ut och antennsystemet kunde användas som det var. Kyl dammen ersattes av ett kyltorn. Själva sändaren fick en utformning så att alla farliga spänningar låg väl skyddade inuti stativen. I stativet som det står "styr-sändare" på alstrades den högfrekvens på

216.000 svängningar per sekund eller 216 kilohertz som bestämde våglängden 1.389 m. Till nästa stativ, med texten "Ljudstativ" upplades radioprogrammet. Det kom från Stockholm på en programledning. Signalen gick vidare till "Modulator Lågfrekvens" (stora stativet till vänster) och förstärktes där ett flertal gånger. Högfrekvensen från styrsändaren gick till stativet, som heter "Modulator Högfrekvens". Båda stativen var sammankopplade och den signal som kom ut från dem var en färdig rundradio-signal, som man kunde ha sänt ut i antennen. Den signalen hade inte tillräcklig styrka så den fick gå vidare till de tre stativ som utgör slutsteget. Slutsteg A och B med vardera tre rör och mellan dem ett stativ med spolar och kondensatorer som är anpassningen till antennen, som strålade ut 150 KW.

På samma sätt som i 30 KW sändaren måste de stora rören kylas för att kunna fungera. Totalt blev det inemot 450 KW som kylades bort med ett vattensystem (se skissen i sändarsalen). Det röda systemet innehåller destillerat vatten som pumpades till en högtank varifrån det fick rinna till sändarrörerna där det värmdes upp. Det rann vidare till en lågtank och så till en värmeväxlare med ännu ett vattensystem, det blå systemet med vanligt vattenledningsvatten. Detta vatten som fått "ta över" värme i värmeväxlaren pumpades till toppen av kyltornet utanför stationsbyggnaden. Där fick det varma vattnet regna ned inuti tornet, kylades av på samma gång och samlades upp i en bassäng och gick vidare tillbaka till värmeväxlaren. Värmen transporterades på så sätt från sändaren via värmeväxlaren ut i fria luften. De stora rören, som vägen 50 kg st., förbrukade stor effekt, glödströmmen var 400 amp. vid 30 volt, anodströmmen 5 amp. vid 20.000 volt.

6 MASKINSALEN

För att alstra glödströmmen till slutrören (400 amp.) använde man roterande omformare, 6 st. en för varje slutrör. Dessutom finns maskiner som alstrade diverse hjälpspänningar till sändaren. De sistnämnda maskinerna är dubblerade för att ge högsta driftsäkerhet. I maskinsalen har flyttats en del av det

högspänningsställverk, som hörde till sändaren.

7 Kvicksilverlikriktaren som gav anodspänningen på 20.000 volt finns uppställd i ett annat hörn, tillsammans med anordningen för vaccum, kylning och reglering. När stationen var i drift var även denna apparat dubblerad.

Manöverborden i sändarhallen innehöll alla manövrar för radioutrustningen. Två man behövdes på ett driftpass en sändarvakt (driftansvarig) och en maskinvakt. I bordet till vänster skötte man kylsystemet och i bordet till höger startade man maskinerna och kontrollerade att generatorerna lämnade rätta spänningar till radiostativen.

8 En mellanvågssändare där stativen står intill varandra med en obruten framsida av svart marmor (jämför Karlsborgssändaren). Sändaren har stått i Göteborg och var i bruk mellan 1928 och 1951. Antenneffekten var 10 KW. Även här är de stora rören vattenkylda.

9 Sveriges första kortvågssändare för rundradio. Slutsteget i det stora skåpet gav 12 KW till antennen en imponerande effekt 1936 när sändaren sattes i drift. Under andra världskriget 1939-45 blev denna sändare och en liknande, vår röst utöver gränserna, framför allt till svenskar långt borta från hemlandet.

10 Den första FM-sändaren för rundradio och en helt ny epok inom tekniken att distribuera rundradioprogram. Sändaren användes för försöksändringar i Stockholm och var placerad i vattentornet vid Mosebacke på söder. Vid den tiden fanns inga rundradiomottagare för FM på marknaden. Ett mindre antal mottagare för dessa försök tillverkades av Svenska Radioaktiebolaget.

11 För att få ljud i sändarna behöver man förutom tal eller musik, mikrofoner, förstärkare och överföringsledningar. Här är några gamla mikrofoner från den tiden, då rundradion började i Sverige! En amerikansk kolkornsmikrofon från början av 1920-talet, den kallades "plättlagg". "Sockerbiten" en kolkornsmikrofon av tysk modell, som till en början var klädd i vit marmor. Men den gröna marmorn från Kolmården gick lika bra. Vid sändningar utanför permanenta studiolokalerna måste man ha med sig tung och skrymmande transportabel utrustning.

Här har vi en batteridriven mikrofonförstärkare av Telegrafverkets egen tillverkning. I början av 1930-talet kom de elektrodyamiska och lite senare bandmikrofonerna. Nyare med bättre prestanda kom i mitten av 1940-talet med mixrar och högtalarförstärkare. Kontrollborden i de permanenta studiolokalerna byggdes av Telegrafverket, här ett exempel på ett mindre sådant som stått i Jönköping.

12 Ett förstärkarstativ för programledningar. I början använde man vanliga rikstelefonledningar för överföring av program mellan de olika produktionsorterna och sändarna. Men kravet på kvalitet ökade och man gjorde särskilda ledningar för programöverföring. Dessa ledningar krävde egna förstärkare och utjämnare samt omkopplingsanordningar. Detta stativ har stått i Västerlånga utanför Nyköping och var i drift mellan 1935 och slutet 1960-talet. Det fanns 25 å 30 stycken sådana stativ i Sverige.

13 Trådradiosändare.

Inom trådradiotekniken sänder man radiofrekvens på vanliga telefonledningar. Man kopplar mottagaren till telefonledningen genom ett särskilt uttag i stället för att använda antenn. Man använder långvågsbandet för överföringen. Två program sändes samtidigt över detta system.

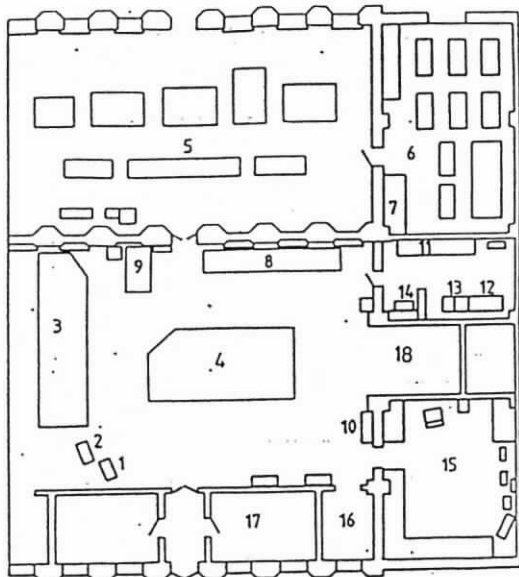
14 Trådradioinstallation var mottagaren. Hos abonnenten kan man samtidigt telefonera och använda trådradion utan att systemen stör varandra. Trådradion hade 400.000 abonnenter när den var som mest omfattande. Nu är den helt tagen ur drift. FM-tekniken har tagit över.

15 Luxor visar ett urval mottagare från sin produktion med början 1924. Andra firmor och amatörbyggare är också representerade.

16 Bibliotek - äldre radiolitteratur bl a tidskriftsårgångar.

17 Föreningen Motala Sändaramatörer.

18 Paushörna.

EUROPEAN DX COUNCIL

1991 ÅRS MÖTE I BARCELONA

AV ROLF BERGLUND

Denna artikel har skrivits efter
erhållet material av Claes-W Englund

XXV EDXC - 91 - BARCELONA

Det 25:e Europeiska DX-rådets (EDXC) möte arrangerades av Associa DX Barcelona i Sitges 4 mil söder om Barcelona i Spanien 17 -20 Maj.

Det var en vital 25-åring som samlade en bit över 100-talet delegater, varav 32 radio-stationsrepresentanter och DX-are från alla världsdelar utom Australien.

Naturligtvis var det övervikt för DX-are från Spanien (ADXB har över 250 medlemmar och ger ut en tidning i färg), men t.ex. de skandinaviska DX-arna var väl representerade.

Anker Pedersen DSWCI (man var i dennes hem när man startade och var också den första gen.sekr), Stig Hartvig Nielsen, Lene Jensen och Peter Witten från DDXLK. Från

Soumen DX-Litto kom Risto Vähäkainen och Simo Soininen (vilka inbjöd de närvarande till 1992 års EDXC-möte i Tampere, Finland den 14-17 aug.1992).

Från Sverige deltog George Wood, Hermod Pedersen, Claes-W Englund (EDXC Gen.Sekr 1967-69) samt Tibor Szilagyi, DSWCI.

Spanska sändarpanel

För en Svensk DXP-habitué var det överaskande att första kvällen avlyssna en "spansk sändarpanel" med Carlos Gerardo Cortigilias (BBC), Carlos A. del Castillo (R Austria Int.), Ramon Font (RNE), Pedro Fontanello (R Francia Int.) Li Gen-Fen (VOFC Taiwan), Alfonso Montealegre (R Nederland, Carmen Olalla (REE), Choung Tae Duk (KBS Korea) och Carlos Reineke (DW).

Denna Panel gav en spännande dimension på vår hobby.

РАДИО МОСКВА

RADIO MOSCOW

Svenska redaktionen

☎ Rolf Berglund

Härmed bekräftas riktigheten av ovan förenarrapport om vår

☎ 29.12.1989

☎ 19.00-19.50 UTC

☎ Frekvens 5 980 kHz

Radio Moscu Internacional var för första gången med på EDXC-möte med Manolo de la Rosa från den spanska sektionen. Han berättade om R

Moskvas öppnade samarbete med BBC, RN och RFI's spanska sektioner.

Den ryska radion är nu föremål för en del översyner som kan innebära att radion och TV:n delas upp i olika bolag, att programtiden minskar för vissa språk t ex spanskan och/eller att vissa regionala program ersätts med RM World Service.

Hittills är det endast de direkta nyhetsutsändningarna som gått ut live medan musik och annat tal "burkats". I brächen för denna uppmjukning går stationen CMC på MW 1260 kHz som 01.00 Moskva tid sänder musik som lyssnarna ringer in och önskar.

Av olika skäl har inte RM särskilt bra kontakt med de inhemska DX-arna. Manolo hoppas nu på en förbättring och att några DX-are kan komma på EDXC - 1992. Liksom också en mer officiell representant från Radio Moskva.

Leningrads DX-klubb sände för övrigt en lång hälsning till EDXC - mötet och blev mycket uppmärksammasad.

EDXC - mötet

Michael Murray, gen sekr sedan 1979, och Simon Spanswick (2:e gen sekr.) berättade att EDXC finputsar på sin Reception Reporting Guide. Den beräknas vara omarbetad och ute i handeln till jul inkl. nya rapportformulär, som ger mer utrymme åt programbetygsättning.

Vidare håller Olle Alm med hjälp av Torbjörn Einarsson att slutföra arbetet på en revidering av EDXC Landlist. EDXC kommer att medverka i den stora Telecom 91 utställningen i Genève i oktober. EDXC Newsletter

skall tas fram med hjälp av Desk Top fortsättningsvis och ber om bidrag.

EDXC-mötet 1992 blir alltså i Tampere Finland medan man räknar med Kanarieöarna blir mötesplatsen 1993.

En ny kommité med uppgift att samla ett exemplar av varje QSL som en station givit ut kommer att etableras med säte i Wien (QSL Collection).

NÅGRA RÖSTER

Det spännande med EDXC-mötet är ju annars att man möter olika DX-are och radio-representanter. Här följer ett urval:

Elton Yacou från R Nederlands arabiska sändningar (DX editor) berättade att 1986 fick sektionen 13000 brev och 1991 hela 36000, vilket vållade hans ledning stort huvudbry.

65% av lyssnarna är i 15-22 års-åldern och de får inte information om populärvetenskap någon annanstans och hungrar efter information om DX-ing, Satellitradio osv.

**Radio
Netherlands**
The Dutch International
Service

Waldemar Kraemer från DW har nu fått nästan dubbelt så mycket lyssnarpost tack vare rapporter på Königwusterhausen och andra sändare i det forna DDR.

Tom Meyer från Happy Station-pxet över R Nederland sa att de skandinavisk lyssnarna kom god tvåa efter UK och med Tyskland som trea. Vi talade också lite kring idén att de internationella

radiostationerna borde kanske mer gå in för att göra ansiktet bakom rösten mer känd. Självt hade Tom stort utbyte av att få träffa ansiktet bakom lyssnarna, EDXC-mötet är ett av de få tillfällen som erbjuder detta.

Michael Burdon, World DX Club har 450 medlemmar, vara 149 "utomlands". Det har inte varit någon nedgång utan en stabil medlemssituation.

Francisco Rubio i arrangörsklubben ADXB berättade att klubben har 300 medlemmar varav 100 i Katalonien och 20 utanför Spanien.

R C Watts från USA berättade att SWL var på uppåtgående redan före gulfkrisen, mycket tack vare de nya lätt-hanterliga kortvågsmottagarna.

David J Bowman, pensionerad från BBC Monitoring berättade piggt att han DX-ade även på sin fritid. I början hade han skrivit rapporter men när han blev professionell DX-are och monitor slutade han att samla QSL.

I sitt arbete avlyssnade han främst "home service"-program för de berättade mer om vad som hände i landet ifråga. De internationella sändningarna kan ofta innehålla propaganda. Detta innebär att det oftast är intressantast att inrätta lyssnarposter närmare landet ifråga för att kunna uppsnappa händelser och tendenser.

Anker Pedersen lyckades samla närmare 15 medlemmar till ett lokalt DSWCI på söndagseftermiddagen över ett glas sangria. DSWCI har nu 536 medlemmar, varav 130 i

danmark, nio i Barcelona (Katalonien), och i 42 olika länder.

Den senaste medlemmen är Roman Pankow från Bulgarien som suttit i bulgariskt fängelse i 4 år, men som nu är utsläppt och öppet medlem.

Manolo de la Rosa från Radio Moskva berättade också att han kommit 1983 till Radio Moskva som ett tvåårigt utbyte mellan R Habana och Moskva. 1984 började "perestrojkan", vilket påverkade sändningarna, jinglar infördes.

Tidigare hade programmaterial alltid underställts censorn, men från 1986 och framåt var fritt fram med ett DX-px i en LA-edition.

ÖVRIGT

Olympiaden 1992 i Barcelona präglade redan staden. Många byggnadsarbeten och andra förberedelsen kunde beskådas på väg till studiobesöket. Vi besökte RTE Catalunya som har 1200 anställda och producerar 40 tim/vecka för den Katalanska TV och 10 för RTE.

På mornarna lyssnade jag på t.ex. på MV 828 R Barcelona och på 666 kHz, R Miramar. Som framgår av tidningsurklippet på fanns en hel del FM-stationer att avlyssna.

AROS DX CLUB
för alla
radiointresserade

- Månadsmöten
- Lyssnarträffar
- Klubbtidning, DX-Stunden

Aros DX Club
c/o Weirell
Ringduvegatan 38
724 70 Västerås

Ja, Radio Sweden hördes kl 08.00 på 21720 kHz med praktiskt tagit en femma informera att det var fyra grader varmt hemma. Vi hade 24 grader med vacker utsikt över stranden utöver Medelhavet från Hotel Terramar.

En kul idé som provades var att sena kvällar ordna bio med filmer från radiovärlden som Woody Allens "Radio Days" och "Good Morning Vietnam". Alfonso Montealegre visade också videos från ett besök på Kuba med bl a interiörer från R Rebelde.

Slutligen förekom klubbledar-möten, mottagardemonstrationer QSL-utställning, RTTY-demonstration, radiostationsmöte samt en avslutande banquet där det bl a lottades ut en Sony mottagare.

73 de EDXC-deltagare
Claes-W Englund. .

LAS EMISORAS

Antena 3 (FM 104.2).

Noor de Jordania. En "Viva la gente que viaja" (15.00), Javier Castro entrevista a la reina Noor de Jordania, que habla sobre la realidad de su país y las consecuencias de la guerra del Golfo.

Radio-80 Serie Oro (FM 90.5).

Emite 24 horas ininterrumpidas de música, alternada con boletines informativos.

Catalunya Ràdio (FM 102.8).

El viento. En "El suplement" (10.00) el meteorólogo Daniel Ramírez y el profesor de meteorología Angel Redaño explican la peligrosidad del viento. En "Catacrac" (13.00) está en el estudio el grupo catalán Sopa de Cebra.

Radio Popular (FM 102.0).

José M.º Roderó. En "Protagonistas, fin de semana" (13.00) se emite una entrevista que se realizó en noviembre al desaparecido actor José María Roderó. En "Pase sin llamar" (16.00) se entrevista a la "vedette" Norma Duval. Se conversa con el ex decano de Ciencias de la Información, Angel Benito; y la doctora María Rubio habla sobre alergias.

Radio Barcelona (OM 828).

Lluís Homar. En "Lo que hay que oír" (12.00) se conversa con Lluís Homar, director de la obra "Historia del soldat".

Onda Cero Radio (OM 621).

Fútbol. En "Força Barça" (19.30) se transmite el partido FC Barcelona-Real Sociedad.

Radio Miramar (OM 666).

El Tricicle. En "Galeria Miramar" (8.00) se charla con El Tricicle y con Marta Ferrusola.

RNE Radio 1 (OM 738).

Antonio Garrigues. En "Conversaciones" (15.05) se entrevista al político Antonio Garrigues Walker.

Radio Salud (FM 89.1).

Zarzuela. En "El mundo del espectáculo" (22.00) se emite la banda sonora de "Cantando bajo la lluvia" y la zarzuela "La verbena de la Paloma" del maestro Bretón.

CATALUNYA MÚSICA

FM 101.5 MHz

10.00 *El día de l'oient.*

22.00 *Grans obres.* Keiser: "Crocus, ópera en tres actes".

0.25 *Jazz de mitjanit.*

2.25 *Repertori de nit.*

7.00 *Primer temps.*

RNE Radio 2

FM 93.0 MHz

TROPIKBANDSLAND

Artikeln är tidigare publicerad på Engelska i Frekvensnytt.

Ja då är vi tillbaks med en ny artikel ur den sporadiska serien om radioländer med sändningar i de lägre KV-banderna.

Vi skall denna gång berätta om:

NYA ZEELAND

(Jodå det finns en sändare på tropikbanden i NZ)

Innevånare 3,4 Milj (c:a 1989) där 87% är "europeer" och 9% polynesier.
Huvudstad är Wellington 137000.

Andra stora städer är: Christchurch 168000, Auckland 149000 och Manukau 131000.

N.Z. består av Nord- och Sydön, Stewart Id, Chatham Id samt ett antal öar i Stilla havet.

I 1965 fick dock Cook Ids självstyre men har gemensamt försvar och utrikespolitik som N.Z.

Niue fick samma status 1974. Ross Dependency, administreras av N.Z. sedan 1923 och består av 160000 Square miles av Antarktiska territoriet.

Maorierna, en polynesisk befolkningsgrupp från Östra Stilla Havet, kom till N.Z. före och under 1300-talet. Den förste Europe att sikta öarna var den holländske kaptenen Abel Janszoon Tasman, men Maorierna vägrade honom att stiga iland.

Den brittiske kaptenen James Cook kunde under 1769-1770 utforska kusterna. Man proklamerade engelsk överhöghet 1840 och organiserad invandring påbörjades omedelbart. Maori-krigen slutade 1870 i brittisk seger. Kolonin blev 1907 självständig medlem av brittiska samväldet.

Antalet Maorier är idag 250000 och fyra av 92 medlemmar i Representantshuset väljs direkt av det Maoriska folket.

Radio Nya Zeeland började sina utlandssändningar den 26 sept 1948. Man hade studios i Wellington och de två 7,5 kW-sändarna blev placerade vid Titahi Bay.

En av stationens syften, deklarerade premiärministern Peter Frazer, var att göra den Nya Zeeländska kulturen känd i andra länder och att verka för goda internationella relationer

Radio New Zealand

THE SHORTWAVE DIVISION OF THE N.Z. BROADCASTING CORPORATION

Director General - I. B. Sears

M F R. Bergland, Sweden

Thank you for your report on the transmission from ZL 1B on 2 February 1972. We are very pleased to verify your reception information.

Det var en röst som inte gick så långt p g a de 7,5 kW som sändarna var på. Men när de internationella sändningarna lades ned 1:a maj 1979, blev man tvungen att återuppta sändningarna inom en månad p g a protesterna från lyssnarna (bl a Europa).

Men sedan 24 jan 1990 finns det en ny fräsch och starkare röst från Söderhavet.

RNZI nya anläggning, med en sändare på 100 kW, är placerad vid Rangitaiki Plains, 50 km öster om Taupo. Sändaren som öppnades under "Commonwealth Games" blev omedelbart en stor succé. Efter bara två månader hade stationen mottagit rapporter från ett 40-tal länder.

Envisa rykten säger att man även har en andra sändare under uppbyggnad. Hur det är med den saken får vi se.

Enl senast kända schema sänder man:

1800-2200 (ej lör.)	15130,
2000-0730	17770,
0730-1210	9700.

Ja hur var det nu med tropikbandssändaren. Jo det är en privat sändare med 1 kW ut i etern på 3935 kHz.

Stationen, Print Disabled Radio i Levin, är nära nog omöjlig att höra här i Sverige. Men om ... så heter v/s Mr Ash Bell och har adressen:

P.O Box 360, Levin.

CO.RAD.

" TROPICAL. CO.RAD. 1991 "

1. **WHY THIS CONTEST ?** : it is a reseach contest to help all the DXers who for the most varoious reasons can't try a regular listening at night. To participate to the contest is sufficient to follow the following rules.

2. **DAY OF LISTENING:** FROM MONDAY 4 NOVEMBER 1991 TILL FRIDAY 8 NOVEMBER 1991.

3. TIME OF LISTENING:	MONDAY 4 NOVEMBER 1991	00.00-02.00	UTC
	TUESDAY 5 NOVEMBER 1991	02.00-04.00	UTC
	WEDNESDAY 6 NOVEMBER 1991	04.00-06.00	UTC
	THURSDAY 7 NOVEMBER 1991	02.00-04.00	UTC
	FRIDAY 8 NOVEMBER 1991	00.00-02.00	UTC

4. **FREQUENCIES:** to be monitored frequencies between 3200 and 5850 KHz. Utility station and amatorial station will not be counted.

5. **LISTENING:** 4 stations every day to be logged at least for 30 minutes, the details of the programme listened will geave additional points.

6. **LOG SHEET:** the participant must be compile the listening log with the folowing details for each station logged: name, town, country of the station, day and time UTC, details of the programs listened, receiver and antenna utilized, quality of the listening with SIO code.

7. **POINT SCORE:** for each correct station logged 20 point, and extrapoints for all the details corretly reported for each logged station.

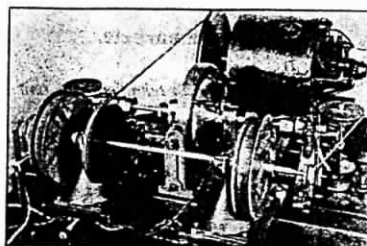
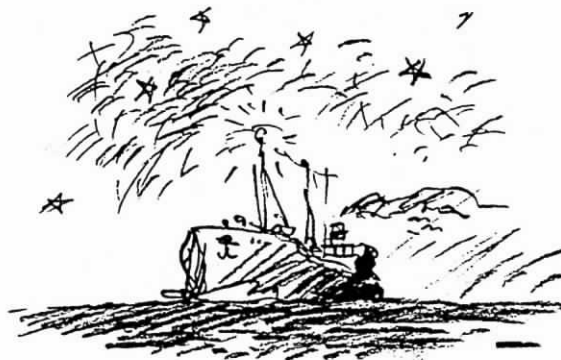
8. **CONTEST FEE :** all the log must sent to the adress

CO.RAD.
c/o Marco CERRUTI
P.O. Box 146
13100 VERCELLI
ITALY

before the 31 december 1991, together the subscription fees to the contest fixed in 6 IRCs or 6 U.S.A. Dollars. The contest is open only for european DXer.

9. **PRIZES:** 1 World Radio TV Handbook 1992 and much more. All participant will receive a complete result-list and a certificate which indicates the ranking and the number of total points.

Från kakafoni till telefoni

DEN MAKALÖSA MANICKEN. Svensken Ernst Alexandersons alternator gjorde radiopratt möjligt redan 1906.
TECKNING REGINA RICHTER

Julafton år 1906. Atlanten låg svart och spegelblank, under den bleka stjärnhimlen. Fartyget stävade fram med väsende ångmaskin. Än var det halvannat dygns gång till amerikanska kusten, men Gnisten i radiohytten hade redan kontakt med land.

Det sprakade i hörluren. "QC QC" - morsekoden för allmänt anrop. Gnisten justerade spolarna tills han fick bästa mottagning, tog telegrafnyckeln och beredde sig på att svara.

Plötsligt steinade han till. Kakafonin av morsekatter hade upphört, och i stället hörde han en mansröst i hörluren.

Gnisten visste att detta var en omöjlighet. Skeppets radiotelegrafapparat var av Marconis system, en gnistsändare och en kristallmottagare. Den var avsedd för telegrafi, för att uppfånga eters eko av spraket när gnistor hoppade mellan sändarstationens antenn och jord.

Men lik förbannat talade här en mansröst i hans hörlur. Kunde det vara en osalig ande från havsdjupen som förrirrat sig in i hans mottagare?

"Detta är professor Fessenden", sa anderösten. "Jag önskar alla lyssnare en god jul."

Gnisten lutade sig fram mot talröret till bryggan och ropade på försten med sina lungors fulla kraft. För säkerhets skull bankade han också med träskon i skottet så det sjöng i fartygsplåten.

En stund senare var den lilla radiohytten full av folk. I tur och ordning lyssnade kaptenen, chiefen och förstena med gapande munnar. Sen de andra besättningsmännen, ända ner till kokken och skeppspojken.

"Otroligt!", sa kaptenen. "Det är när som läser julevangeliet. Man kan ju nästan höra vartenda ord!"

Sedan fick man höra Helliga Nattn spelat på fiol, och därefter sjöng en kvinnoröst Händels Largo.

Mansrösten kom tillbaka, harklade sig och sa: "Det var allt för denna gång, kära lyssnare. Skriv gärna till mig och berätta hur och var ni hört min utsändning. Nästa sändning blir på nyårsafton. Till dess önskar jag er åter en riktigt god jul!"

Så försvann rösten lika plötsligt som den kommit. Sjömännen lyssnade länge i hörluren, men nu hördes bara spritt morsekatter.

Det var en svensk ingenjör som gjorde denna världens första rundradioutsändning möjlig.

Ernst Alexanderson från Uppsala hade kommit till USA som nybakad ingenjör. Han hade fått plats på General Electrics laboratorium i brukssamhället Schenectady vid Hudson-floden, ett tjugotal mil uppströms från New York. Livet gick sin gilla gång tills en dag en man vid namn Reginald Aubrey Fessenden dök upp med en märklig beställning.

Fessenden hade experimenterat med hertzvågor hos Thomas Edison. Han hade insett att grundbulten för radiotelefonin var att skapa en kraftig högfrekvent växelström som kunde tjäna som bärvåg. Om denna bärvåg sedan amplitudmodulerades och skickades ut i en antenn borde telefoni kunna uppfångas av en enkel kristallmottagare.

Problemet var att ingen någonsin lyckats bygga en högfrekvensgenerator som gett högre effekt än några ynka watt. Vad Fessenden var ute efter var en apparat som gav minst en kilowatt vid 100 kHz.

Fessenden vände sig nu till General Electric för att beställa denna goda cigarr. Firmans etablerade konstruktörer skakade på huvudet och menade att projektet var ogenomförbart. Man lämpade med glädje över jobbet på den unge svensken.

Efter en tid lyckades Alexanderson till allas förvåning bygga en växelströmgenerator-alternator - som uppfyllde Fessendens krav. Rotorn var formad som en smal ski-va och roterade med mycket högt varvtal, uppemot 10.000 varv per minut. För att ge tillräckligt hög frekvens var den försedd med ett stort antal poler.

Alternatorn levererades, och Fessenden satte ihop sin radiotelefonisändare. Hela effekten från Alexandersons alternator matades ut i antennen via en vattenkyld kol-

kornsmikrofon som modulerade bärvågen.

Och på självaste julaftonen kunde radiolyssnarna, dvs radiotelegrafister till sjöss och lands, till sin förvåning för första gången höra en mänsklig röst i etern.

Alexandersons alternator blev startskottet för rundradion. Långvågsstationer poppade upp både här och där. Alexanderson pillade på det mesta under radions och televisionens pionjärtid och fick hundratals patent registrerade. Med åren avancerade han i graderna och blev i sinom tid chef för RCA, Radio Corporation of America.

1928 uttalade sig Marconi om vad han trodde om radions betydelse för framtiden.

"Radion", sa Marconi, "är det bästa medel som finnes till spridande av upplysning bland massorna. Men den trådlösa telegrafen och telefonen i förbindelse med fjärrskådningsapparater (television) har också en annan stor uppgift att fylla. De äro det enda säkra medlet att avvärja krig. Undervattensbåtarna, som spelade en så ödesdiger roll under världskriget (det första), komma näppeligen att betyda något mera. Det kommer icke att dröja mer än ett par år innan fjärrskådningsproblemet är löst, och därmed är den moderna krigföringen omöjliggjord."

Det ni!

KAJANDERS SEMPLER

KLUBBMÄSTERSKAPET 1992

Till den andra avrapporteringen har två deltagare av 5 kommit in med en lägesrapport.

MKH hållar trots utebliven rapportering täten. Hans verifikationer från 6 länder räcker ännu.

De flesta är ju på KV så han kan också knipa bonuspoäng om han lyckas byta något KV-QSL mot Tb eller MV.

LHU's MV-QSL är WBAL och CFDA som han kompletterar med Guatemalteken R Buenas Nuevas. LWV har även han fått svar från Guatemala, R Union heter dennes kap.

Så här ser ställningen ut efter etapp 2 :

Deltagare	L	KV	Tb	MV	P
1. Markku Kivioja	10	6	0	1	86.8
2. Lars Hedberg	3	0	1	2	46.7
3. Lennart Weirell	5	1	1	0	27.3
4. Bernt-Ivan Holmberg	3	0	1	0	14.3
5. Håkan Almroth	0	0	0	0	0

Kolumnerna betyder:

L = Antal länder som man skickat rapporter till.

KV = Verifierade länder på kortvåg (5.2-26.1 MHz samt TV / FM).

TB = Verifierade länder på tropikbanden (2-5.2 MHz).

MV = Verifierade länder på mellanvåg och långvåg (0.14 - 2 MHz).

P = Erhållna poäng

Önskar omgående in från BIH och HAK deras siffror. Lars har du inte skickat rapporter till fler länder än 3 ?

SLUTRAPPORTERINGEN skall skickas in senast den 21 oktober glöm ej detta.

RB

KDXR DX-TÄVLING 1991

DAX IGEN! för KDXR-mästerskapet, 1991 års upplaga. Vårt fjärde DX-mästerskap äger rum helgen den 30 augusti-den 1 september. Ska 1989 års mästare Claes Olsson, kunna försvara sin titel? Det får vi veta någongång i slutet av året. Vi hoppas att ett 15-tal kristna radiostationer världen över ska delta i vår tävling. Lätta, medelsvåra och svårare stationer.

Tävlingen är öppen för alla DX-are i Norden, oavsett medlemskap i KDXR. Anmälningsavgiften 45:- betalas in på KDXR:s postgiro 80 59 60-2 så vi har den senast den 12 augusti. Anmälningar inkomna senare kan inte räknas med att få tävlingshandlingarna i tid. Märk talongen "KDXR-mästerskap-91". Ett specialinslag av oss i KDXR kommer att sändas i ett av tävlingsprogrammen. Alla rapporter på stationer rapporterade i tävlingen vidarebefodras till respektive station. Frågor rörande KDXR-mästerskapet kan sändas till: KDXR c/o Nyberg, Viktoriasplanaden 27, 891 35 ÖRNSKÖLDSVIK Sverige, eller KDXR c/o Sahlen, Brittgården 235, 543 37 TIBRO Sverige. VALKOMMEN ATT DELTAGA!

RADIO
VATICANA
1931-1991

60⁰

Nordx '91
4-6 October 1991

**Presse-
melding**

Innbydelse til Nordx '91

Selvsagt skal det være Nordisk mesterskap også i 1991, og for første gang er det norske DX-Listeners' Club som forsøker seg som arrangør. Mesterskapet vil gå av stabelen helga **4-6. oktober 1991**.

Om vi klarer å følge opp suksessen fra i fjor med St. Heløna, skal foreløpig være usagt. Men vi håper og tror at vi skal kunne tilby en variert, spennende og rettferdig konkurranse. Opplegget vil ikke skille seg så veldig mye fra de mesterskapene vi kjenner fra de siste par årene.

Premielisten er selvsagt heller ikke klar, men vi antyder allerede nå at vi kommer til å trekke ut en av de flotteste premiene blant alle som sender inn konkurranselogg, uavhengig av plassering i mesterskapet. Så det er all mulig grunn til å melde seg på - også for de som ikke har ambisjoner om tetplassering!

Deltageravgiften blir **NOK 50,-** og påmelding skjer ved å betale inn dette beløpet på postgirokonto 0804 5520960, eller bankgiro 3095.22.05001. Adressen vår er: **DXLC, Postboks 1969 Vika, N-0125 Oslo 1, Norge**. Påmeldingsfrist er **14. september**.

Det er også mulig å betale med VISA. De som ønsker å benytte denne betalingsformen kan skrive til adressen over, så vil nærmere opplysninger bli tilsendt.

For eventuelle ytterligere opplysninger, vennligst kontakt: **Olav Nordli, N-2620 Folløbu, Norge. Telefon (jobb) +47 62 71406.**